

A MAGYAR HONVÉDSÉG RUHÁZATI SZOLGÁLATÁNAK KÖLTSÉGVETÉSI HELYZETE

*Pakocs Zoltán*¹

A MH ruházati szolgálatának költségvetése **alapvető meghatározója** az MH ruházati Ellátó központi gazdálkodásának, csapattagozatban az önállóan gazdálkodó katonai szervezetek ruházati szolgálatai gazdálkodásának, ezen belül az érintett ellátandó állomány ruházati szakanyagokkal és felszerelési cikkekkel történő ellátása színvonalának, az előírt szolgáltatások feltételei biztosításának, valamint a külön meghatározott feladatok végrehajthatósági szintjének.

1. Az MH ruházati szolgálat költségvetésének főbb jellemzői

A MH ruházati szolgálatának költségvetése alapvetően két részből tevődik össze, *egyrészt* a gazdálkodási hatáskörbe tartozó ellátási és szolgáltatási illetménynormák összegeiből, *másrészt* a szolgálat részére különböző szintű előjárói döntéseken alapuló, úgynevezett kiemelt feladatok költségeinek összegeiből.

A gazdálkodási hatáskörbe tartozó főbb ellátási és szolgáltatási illetménynormák a hivatásos és továbbszolgáló állomány alapfelszerelési és utánpótlási ruházati illetménye, a katonai főiskolák és tiszthelyettesképző iskolák hallgatói, valamint a sorállomány alapfelszerelési és utánpótlási ruházati illetménye, egyéb (pl. katonaszakács, -pék, -hentes, fűtetlen őrhelyek, gyengélkedőszobai, ugyeleti, kórházi, nőtlen tisztii szállói fekhelyek, stb.) és kiegészítő (pl. felderítő, rendész, forgalomszabályzó, páncélozott harcjárművezető, díszelgő, zenész, stb.) ruházati illetmények, kiképzési és adminisztrációs irodaszer, vegyes nyomtatvány, valamint textiltisztítási illetmények.

Alapvető norma a hivatásos és sorállomány ruházati illetménynormája, amelynek változása meghatározza a többi állománykategória ruhá-

¹ Pakocs Zoltán alezredes, MH RSZF-ség gazdálkodási főtiszti

zati illetményének, valamint az egyéb és kiegészítő ruházati illetmények összegét is.

Az alapfelszerelési normák az alapfelszerelés cikkenkénti összetétele, azok mennyisége és a tervezett elszámoló ár, az utánpótlási normák az érintett állomány ellátásához meghatározott cikkek, azok utánpótlásához szükséges mennyiség és a tervezett elszámoló ár alapján kerülnek kialakításra a tervezés időszakában. Az utánpótlási normák jóváhagyása azonban a biztosított költségvetés függvényében, azzal összhangban történik.

A tervezett költségvetési normák 1980-tól a Központi Statisztikai Hivatal által hivatalosan megadott árucsoportok (felsőruházat, fehérnemű, lábbeli, egyenruházat, stb.) szerint számított átlagárindexeknek megfelelően az úgynevezett "követő árrendszer" alapján kerültek meghatározásra. Az elmúlt évig a követő rendszerből adódó lemaradás korrigálása érdekében - központi előírások alapján - a fogyasztói árindexekkel történt számítás. Az elmúlt évben azonban a ruházati alapszabvány összegének meghatározásánál az addigi előírásoknak és gyakorlatnak megfelelő követő fogyasztói árindexekkel történő számítás helyett, a realitásokhoz jobban közelítő, a kialakult költségvetési helyzethez rugalmasabban alkalmazkodó, a tervezési folyamat végső ciklusában rendelkezésre álló utolsó beszerzési árak, követő és prognosztizált termelői árindexek szerint történő számítás került alkalmazásra. Ez a módszer a beszerzési árak fokozott figyelemmel kísérését vonja maga után, amelynek változása hatására természetesen a különböző tervezési időpontoktól függően változhat a tervezett alapszabvány értéke.

A tárgyévben a termelői árak tervezettnél nagyobb mértékű emelkedésekor az előzőekben leírt módon számított normák a tervezett pénzügyi finanszírozás realizálása esetén **sem fedezik azok reálértékének a fenntartását**. Végeredményben a vonatkozó számadatok és az árváltozásokból adódó költségkülönbséget pontosítására csak a tárgyévet követően nyílik lehetőség.

A belső elszámolásokban azonban - a gazdálkodás stabilitásának fenntartása érdekében - biztosítani kell az érvényben lévő ruházati illetmények és az elszámoló árak összhangját, ezért egy adott gazdálkodási évben a jóváhagyott ruházati illetmények és elszámoló árak nem kerülnek változtatásra.

A tervezés kezdeti időszakában (általában a tárgyévet megelőző év április, május) különböző szintű előjárói intézkedésekben kerülnek meghatározásra a költségvetés tervezésével kapcsolatos elvek, követelmények, a jelentősebb költségkihatással járó MH szintű főbb feladatok, tervlétszámok, a tervezést befolyásoló tényezők, a tervjavaslat szerkezetére vonatkozó előírások és egyes esetekben a költségvetési keretszámok. Ezen előírások, valamint a tervezett költségvetési normák és a szolgálat részére meghatározott kiemelt feladatok költségeinek figyelembevételével kerül összeállításra a szolgálat *költségvetési tervjavaslata*, amely az utóbbi években a MH költségvetési lehetőségeinek szűkülése, illetve a szolgálat részére meghatározott keretösszegek csökkenései miatt, a tervezési év során - a jóváhagyásig - *többször átdolgozásra került*.

2. Az 1993. évi költségvetési helyzet

Az 1993. évi előzetes költségvetés tervezett összege - a tervezési időszakban ismert feladatok költségeinek és a szolgálat ellátási hatáskörébe tartozó normák reálértéken tartásának figyelembevételével - 12.399 MFt volt, amelyből a kiemelt feladatokra 7.921 MFt, az ellátási és szolgáltatásai normák fedezetére 4.478 MFt lett tervezve.

Kiemelt feladatként lett figyelembe véve:

- az MH Vezetői Tanácsa 1992. április 23-ai ülésen a tartalékos hadkötelezettek ruházati ellátására vonatkozó elfogadott előterjesztés, és a Honvéd Vezérkar által megadott ütemezés szerinti hadiruházati komplettek beszerzése. Mivel az 1992. évre tervezett összeg nem került biztosításra, így az 1993. évi tervjavaslat ezen összeget is tartalmazta;

- a MH Kollégiuma 1992. április 29-ei ülésén elfogadott, a hivatásos állomány új köznapi és társasági ruházatának rendszeresítésére vonatkozó előterjesztés alapján, az új ruházat gyártásának megelőlegezésére tervezett összegek;

- az új kiképzési jelvényekkel és a katonai szervezeteket megkülönböztető karjelzésekkel való ellátás;

- a légimozgékonyaságú alegység ejtőernyős hadiruházattal és málhamellénnyel való ellátása;

- a tárgyévben megalakításra tervezett honvédelmi dandárok és híradó zászlóalj ruházati ellátása;

- az MH Parancsnokság közvetlen katonai szervezeteinek eső ellen védő cikkekkkel való ellátása.

Az alapszabványk között a hivatásos állomány ruházati utánpótlási normája 29,5 %, a sorállomány utánpótlási ruházati normája 30,2 %, továbbá a textiltisztítási és irodaszer normák átlag 28 - 30 % növekedéssel lettek tervezve.

A szolgálat részére meghatározott tervezési keretösszegek csökkentése miatt a tárgyévet megelőző év során a szolgálat költségvetési terve többször átdolgozásra került, összesen nyolc változat készült.

Végül az 1992. évre biztosított költségvetési keretösszeg nagysága a tényleges áremelkedések mértékét nem fedezte. Így az ellátási színvonal megtartása - a normák reálértékének csökkenő tendenciája miatt - egyre nehezebbé vált.

Az 1993. évre jóváhagyott költségvetés összege 3.189 MFt volt, amely a meghatározott kiemelt feladatok költségei és a reálértéken tervezett normák alapján számított előzetes tervjavaslat összegének 25,7 %-a, a kiemelt feladatokat figyelmen kívül hagyva, a normák reálértéken tartásához szükséges összegnek pedig a 71,2 %-a. Az 1992. évi jóváhagyott kiadási előirányzattól csak 2,4 %-kal, 75 MFt-tal volt nagyobb.

Ez a keretösszeg nem biztosított fedezetet a kiemelt feladatok finanszírozására és a normák reálértéken tartására. Egyes kiemelt feladatokkal kapcsolatos elgondolások - a következő évben is - többször módosításra kerültek.

Az ellátási és szolgáltatási illetménynormák általában az 1992. évi szinten maradtak, de a hivatásos állomány utánpótlási ruházati normája az 1992. évi reálértéktől is alacsonyabb volt 7 %-kal. A hivatásos állomány ruházati illetménye - 30.000 Ft - 28,1 %-kal, a sorállomány ruházati illetménye - 25.000 Ft - 28,4 %-kal maradt el az 1993. évi reálértéktől.

A jóváhagyott keretösszegeből 623 MFt központi kiadási előirányzat, amely az 1992. évre tervezett összeg 55 %-a. Ebből 63 MFt volt a bevételi előirányzat és a központi előirányzatok terhére meghatározásra került 10.000 hadiruházati komplett beszerzése.

A hivatásos állomány ruházati kiadása *"tételen"* a központi költségvetésben tervezett 599 MFt-ból 338 MFt került megvonásra, így az 1993. évre kiadott hivatásos és továbbszolgált állomány ruházati utalványfüzeteiben lévő keretösszegek 56,4 %-ának nem volt meg a pénzügyi fedezete. Következésképpen a tervezett és szükséges beszerzések nagy része nem valósulhatott meg, megszűnt a választéki cikkek beszerzése, az egyenruházati cikkekből a meglévő raktári készletek egy része került az ellátásba, a katonai ruházati boltok árukészlete jelentősen csökkent, amely az érintett állomány ellátása terén feszültségeket eredményezett.

1993. évi adatok alapján a katonai ruházati boltokban az MH forgalom 535,8 MFt volt, amellyel szemben a biztosított költségvetési támogatás (a finanszírozás nélküli feladatok összegével csökkentve) 199,2 MFt. Tehát 336,6 MFt pénzfedezet nélküli vásárlás történt az MH Ruházati Ellátó Központ készletei terhére.

A mosatás és vegytisztítás átlagban 28 %-os áremelkedésének - az ÁFA növekedés kivételével - szintén nem volt pénzügyi fedezete, amely szolgáltatási színvonal csökkenést okozott.

Az elmúlt év során a szolgálat 30 MFt bevételt realizált, amit hadi-ruházati komplettek beszerzésére használt fel. Összességében az e célra rendelkezésre állt költségvetési támogatás és a bevételek összegéből 8484 hadi-ruházati komplett került beszerzésre.

A szolgálat költségvetése MH parancsnoki tartalékból 55 MFt-tal került kiegészítésre, amelyből 20 MFt az újonnan megalakult légimozgékony egység különleges ruházati anyagokkal történő ellátására, 10 MFt pedig az új páncélos gyakorlóruházat csapatpróbájának előkészítése érdekében került felhasználásra.

Előjárói döntések alapján az elmúlt évi tisztavatáson az avatásra kerülő tisztek, a vezénylő állomány, a tábournoki kar és a tisztavatás elnökségébe meghívott nyugdíjas tábournokok társasági ruhával, valamint az avatáson közreműködő zenekar új ruházattal került ellátásra, amelyre 25 MFt került biztosításra.

Nem tervezett feladatok közé tartozott az ENSZ békefenntartók és a rehabilitált állomány ruházati ellátása, új repülő sapkaszárnyak, hivatásos állományt kifejező hímzett jelvények és végzettséget kifejező jel-

vények kiadása, tábornoki állomány tereptarka gyakorlóruhával való ellátása, posztóköpenyek átalakítása, amelyek pénzügyi fedezete (összesen 44,3 MFt) központilag nem lett biztosítva, így a feladat végrehajtása az MH Ruházati Ellátó Központ gazdálkodása terhére történt.

A rendelkezésre álló pénzügyi lehetőségek mellett az ellátási feladatokat csak rendkívüli erőfeszítések árán lehetett megvalósítani.

3. Az 1994. évi költségvetési helyzet

Az 1994. évi költségvetés az előzőekben leírt tervezési folyamatnak megfelelően lett összeállítva, amely az előjárói intézkedések és irányelvek szerint az elmúlt év során is többször került átdolgozásra. Összesen hét változat került kialakításra.

A szolgálat részére 1994. évre **jóváhagyott költségvetés összege 3.202 MFt**, amely a normák reálértékének és a meghatározott kiemelt feladatok költségeinek figyelembevételével készült előzetes költségvetési tervjavaslatnak (7.979 MFt) 40 %-a.

Ez a keretösszeg nem biztosít fedezetet:

- a felsőszintű döntések alapján - a tartalékos hadkötelezettek ellátásához szükséges - tervezett hadiruházati komplettek beszerzésének finanszírozására. Ennek megfelelően a tartalékosok hadiruházati ellátásával kapcsolatos koncepció a tervezett időpontokra nem valósítható meg. Következésképpen a tartalékos állomány ellátásának helyzete további feszültségek forrása;

- az 1994. évben megalakításra tervezett honvédelmi dandár a híradó zászlóalj tartalékos állománya hadiruházattal történő ellátására és ruházatuk tisztításának költségeire;

- a légi mozgékonyágú alegység tartalékos állományának és csapatkészletének ruházati költségeire;

- az MH Parancsnokság közvetlen katonai szervezeteinek eső ellen védő cikkekkel történő ellátására;

- az ellátási és szolgáltatási normák reálértéken tartására.

Az előzetes költségvetési tervjavaslatban a hivatásos állomány ruházati utánpótlási illetményének összege reálértéken 41.500 Ft-tal, a sorállomány ruházati utánpótlási illetményének összege pedig 32.800 Ft-tal került tervezésre. Azonban a szűkített költségvetési lehetőség hatására, a jóváhagyott költségvetés összegével összhangban **jóváhagyott norma** összege a hivatásos állomány esetében 30.000 Ft, 27,7 %-kal marad el a reálértéktől, a sorállomány esetében 20.800 Ft, 36,6 %-kal marad el a reálértéktől.

A honvédségi közalkalmazottak ruházati költségtérítésére tervezett 1 főre jutó 9.120 Ft, azonos az 1993. évvel.

Az 1994. évre biztosított kiadási előirányzat a mosatási és irodaszer kiadási tételekre nominál értékben hasonló volumenű, mint az 1992. évi, amelynek hatására a textiltisztítási normáknál mintegy 30 %, az irodaszer normáknál mintegy 50 % a reálérték csökkenés.

A textiltisztítási norma reálértékének csökkenése egyes szolgáltatási igények kielégíthetőségét, a ruházati anyagok nem előírt gyakoriságú tisztítását, cseréjét vonja maga után, ami igen kedvezőtlen hatással lehet az állomány hangulatára, a katonáknál pedig egyes cikkek egyéni mosásának kiterjesztését eredményezheti.

Figyelembe véve, hogy a sorállomány illetménynormája 1991-ben 29,3 %-kal, 1992-ben 6,7 %-kal, 1993-ban 28,4 %-kal, a hivatásos állomány illetménynormája 1992-ben 15,2 %-kal, 1993-ban 28,1 %-kal maradt el a reálértéktől, a hivatásos állomány ruházata kiadási tételre 1993. évre biztosított támogatási előirányzat összege pedig a tervezett 44 %-a volt, az előző évektől jóval nagyobb mértékű lesz a különbség a szükségletek és a lehetőségek között.

Így a normák reálértéktől történő elmaradása már egyes területeken ellátási zavarokat eredményezhet.

A reálértéken tervezett és a jóváhagyott költségvetés különbözete alapján a szolgálattól - *folyó áron számolva* - a hivatásos állomány ruházata kiadási tételen az elmúlt 3 évben 1.097 M Ft került megvonásra, amely 56 %-kal nagyobb mint az ez évben biztosított összeg, az ellátottak

ruházati kiadása tételen pedig az elmúlt 4 évben 1.468 MFt került megvonásra, amely 40 %-kal több, mint az 1994. évben rendelkezésre álló összeg. Az elmúlt három évben a normák reálértékének megfelelően tervezett és a jóváhagyott költségvetés különbözetének nagysága közel azonos egy évi jóváhagyott költségvetés összegével.

Figyelembe véve az elmúlt évek költségvetési helyzetének a gazdálkodásra való hatását, a **szolgálat fő célkitűzései** - az eddigi ellátottsági színvonal megtartása és a személyi állomány járandóságainak biztosítása - a takarékos gazdálkodás, a még meglévő tartalékok felkutatása és felhasználása, valamint a szűkös lehetőségeink maximális kihasználása mellett - a normák reálértékének vagy azt megközelítő szinten tartásával lenne elérhető.

A meghatározott feladatok maradéktalan teljesítéséhez, a követelmények szerinti ellátási és szolgáltatási színvonal megtartásához azonban az 1994. évre jóváhagyott **kiadási előirányzat nem biztosít kellő fedezetet.**

A szolgálat a jelenlegi szűkös költségvetési biztosítást - a változatlan ellátási színvonal mellett végrehajtott jelentős, előző évekre jellemző költségvetési szigorításokra és a nagy mennyiségű készletfelhasználásokra is tekintettel - már szinte **képtelen ellentételezni.**

Az alapvető ellátási feladatok is csak rendkívüli erőfeszítésekkel, jelentős fenntartási készlet csökkenés mellett teljesíthetők, amely a folyamatos és biztonságos ellátás feltételeit gyengíti.

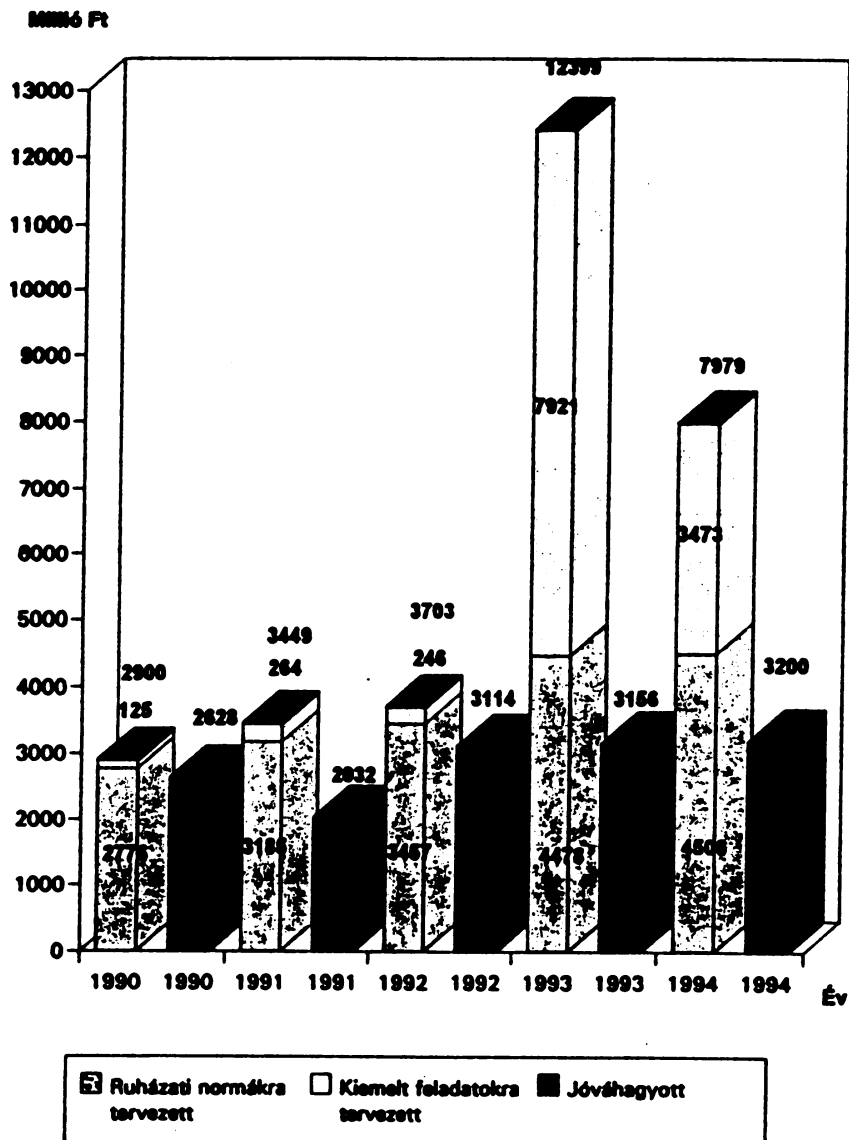
A költségvetési előirányzatok és a ruházati alapnormák 1990-1994. évi alakulását a **mellékletek tartalmazzák.** Az 1993. és 1994. évi reálértékű normák megközelítőleg azonos összegének oka, hogy a normák számítása 1993-ig *fogyasztói árindexek és a tervezési időszak beszerzési árai*, míg azt követően a *termelői árindexek és a tárgyévet megelőző év decemberi beszerzési árai* alapján történt.

- Mellékletek:**
- 1.sz.: Kimutatás a költségvetési előirányzatok alakulásáról 1990-1994. években.
 - 2.sz.: Kimutatás a költségvetési előirányzatok alakulásáról.
 - 3.sz.: Kimutatás a ruházati illetmény normákkal kapcsolatos költségvetési előirányzatok alakulásáról.
 - 4.sz.: Kimutatás a ruházati alapnormák alakulásáról 1990-1994. években.
 - 5.sz.: Kimutatás a hivatásos állomány utánpótlási ruházati normájának alakulásáról.
 - 6.sz.: Kimutatás a sorállomány utánpótlási ruházati normájának alakulásáról.

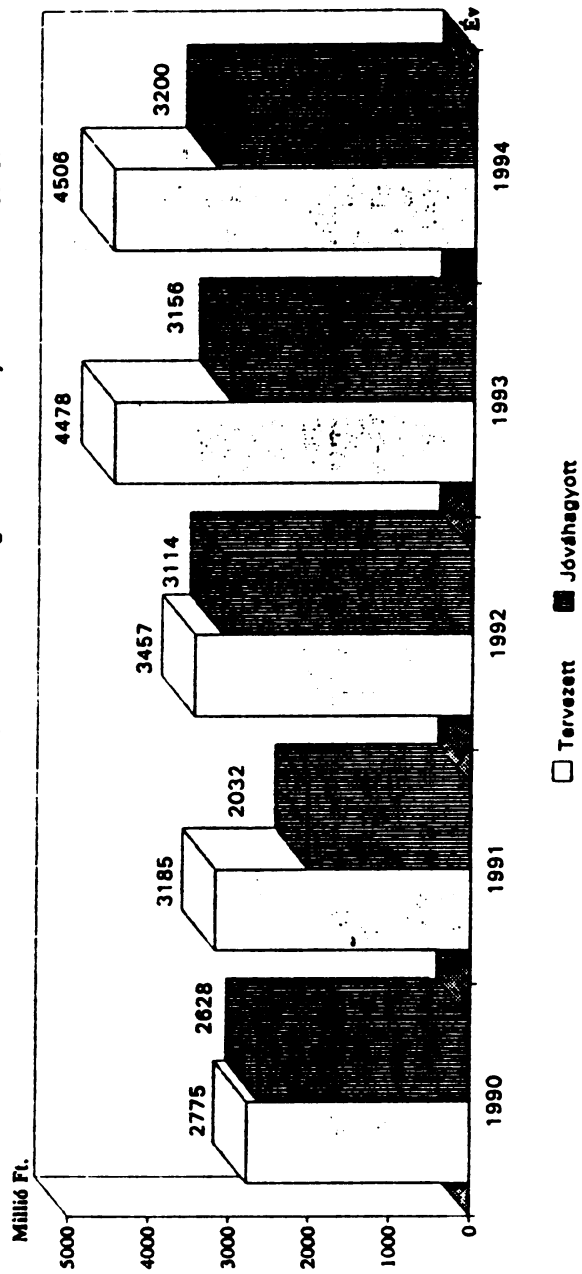
Kimutatás a költségvetési előirányzatok alakulásáról 1990-1994. években

Év	Tervezett költségvetési előirányzat (M Ft)		Jóváhagyott összeg (M Ft)	Eltérés			
	Részletkéű normák és kiem. feladatok alapján	Részletkéű normák alapján		Tervezett költségvetéshez viszonyítva		Tervezett reálértékű normákhoz viszonyítva	
				M Ft	%	M Ft	%
1990	2 900	2 775	2 628	- 272	- 9,4	- 147	- 5,3
1991	3 449	3 185	2 032	- 1417	- 41,1	- 1153	- 36,2
1992	3 703	3 457	3 114	- 589	- 15,9	- 343	- 9,9
1993	12 399	4 478	3 156	- 9243	- 74,5	- 1322	- 29,5
1994	7 979	4 506	3 202	- 4777	- 59,9	- 1304	- 28,9

KIMUTATÁS a költségvetési előirányzatok alakulásáról

KIMUTATÁS
A ruházati illetmény normákkal kapcsolatos költségvetési előirányzatok alakulásáról

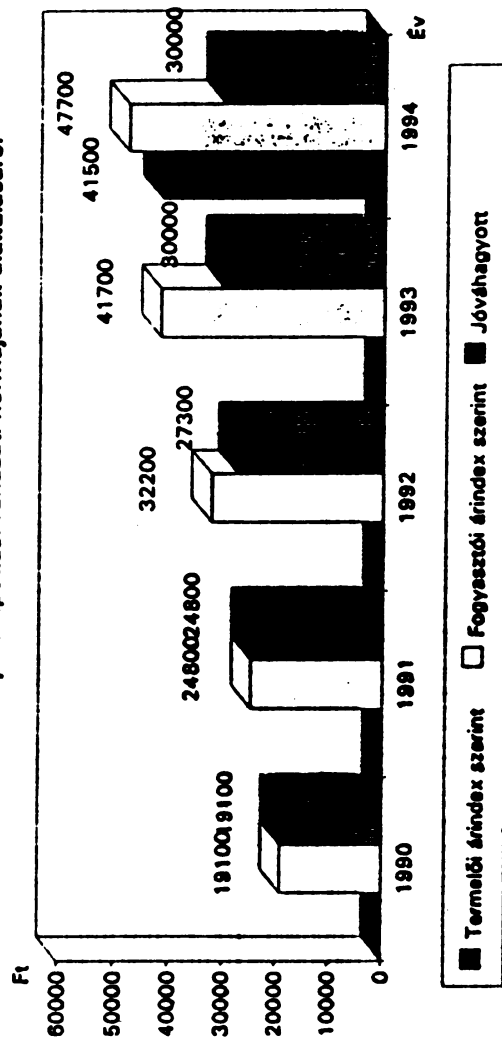

K i m e t e t é s
a rubrikai alapnormák alakulásáról
1990-1994. években (Ft)

Év	Nivaltáso állomány utánpótlási norma		Szállomány utánpótlási norma		
	Felvezett	Jóváhagyott	Felvezett	Jóváhagyott	
1990	19 100	19 100	100,0	14 260	
1991	24 800	24 800	100,0	14 900	
1992	32 200	27 300	84,8	25 000	
1993	41 700	30 000	71,9	25 000	
1994	41 500	30 000	72,3	20 800	
					95,1
					70,7
					93,3
					71,6
					63,4

KIMUTATÁS

a hivatásos állomány utánpótlási ruházati normájának alakulásáról

KIMUTATÁS
a sorállomány utánpótlási ruházati normájának alakulásáról

